

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนของการดำรงชีวิต จารีตประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อและยึดถือร่วมกันของกลุ่มคนอีสานและกลุ่มคนลาวที่มีปฏิสัมพันธ์ ในหมู่บ้านนาควายกลาง เพื่อศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มคน อีสาน และการต่อรองทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนอีสานกับกลุ่มวัฒนธรรมหลักในนครหลวง เวียงจันทน์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในลาว เป็นการวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative Research) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารเชิงประวัติศาสตร์และ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมเป็นสำคัญ กอปรกับการลงพื้นที่วิจัยภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และได้นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการ พรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคนไทยอีสานในบ้านนาควายกลางเป็นกลุ่มคนที่มาจากภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งได้โยกย้ายเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านดังกล่าว เนื่องจาก ความแห้งแล้งและความขาดแคลนในภาคอีสาน บ้างก็หนีภัยการเมืองในประเทศไทยในช่วงที่ลาว ตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสและอเมริกาตามลำดับ ซึ่งทางการไทยได้มีการปราบปรามกลุ่มก่อ การณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองในประเทศ และภาคอีสานก็เป็นฐานที่มั่นทางการเมืองของกลุ่มคนที่ ผักไห่คอมมิวนิสต์ ดังนั้น กลุ่มคนไทยอีสานจึงได้โยกย้ายเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศลาว โดยเฉพาะในนครหลวงเวียงจันทน์ ชุมชนบ้านนาควายถูกก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มคนลาวสมทบกับกลุ่ม คนไทยอีสานเมื่อปี ค.ศ. 1867 (พ.ศ. 2410) มีการสร้างหอบ้านศาลปู่ตาเพื่อประกอบพิธีกรรม ทางความเชื่อเรื่องแถนในฮีต 12 อันเป็นความเชื่อดั้งเดิมของทั้งสองกลุ่ม พร้อมกับสร้างวัดนา ควายขึ้นเป็นศูนย์กลางในการปฏิสัมพันธ์กัน เพราะกลุ่มคนวัฒนธรรมหลักและกลุ่มคนไทยอีสาน ที่โยกย้ายเข้าไปอยู่ร่วมกันนั้นนับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน นอกจากกลุ่มคนไทยอีสานที่โยกย้ายเข้า ไปอาศัยอยู่ในช่วงก่อตั้งหมู่บ้านแล้ว ยังพบว่า มีกลุ่มคนไทยอีสานเป็นจำนวนมากโยกย้ายเข้าไป อาศัยอยู่เมื่อปี ค.ศ. 1960 (พ.ศ. 2503) จนทางการปกครองท้องถิ่นได้ขยายหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก และหลังจากที่ประเทศลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) แล้ว กลุ่ม คนไทยอีสานและกลุ่มคนลาวบางส่วนก็ได้อพยพออกนอกประเทศ และจากปี ค.ศ. 1975- ปัจจุบัน ก็มีกลุ่มคนลาวจากทั่วประเทศโยกย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันจนเป็นชุมชนใหญ่

ในส่วนของการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ และการต่อรองทางวัฒนธรรมนั้น พบว่า กลุ่มคนไทยอีสานได้มีการผสมกลมกลืนแบบแผนวิถีชีวิตเข้ากับกลุ่มคนในวัฒนธรรมหลัก ตามจารีตประเพณีที่มีความคล้ายคลึงกันจนยากแก่การแยกแยะ ขณะที่มีการผสมกลมกลืนนี้ กลุ่ม คนอีสานก็ยังคงอัตลักษณ์ทางด้านภาษาของพวกตนไว้อยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นในการใช้ภาษาพูดแบบ ลาว แต่คงสำเนียงอีสานแบบชาวจังหวัดร้อยเอ็ดไว้เช่นเดิม แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองจะมีสำนึก ทางวัฒนธรรมร่วมกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กลุ่มคนอีสานก็ได้มีการต่อรองกับกลุ่มวัฒนธรรมหลัก อยู่เสมอเพื่อให้มีสิทธิและสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน โดยใช้สำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์ และเงื่อนไขทางการเมืองเป็นกลไกหลักในการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ผู้วิจัยยังพบอีก ว่า ระบบการศึกษาก็เป็นอีกกลไกหนึ่งที่ทำให้กลุ่มคนต่าง ๆ ในหมู่บ้านปรับตัวเข้าหากันได้ง่ายขึ้น ด้วยนโยบายสร้างความเป็นชาติของรัฐที่มุ่งหลอมรวมความเป็นหนึ่งเดียวให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในสังคมลาว

The purpose of this research is to study patterns of livelihood, traditions, and customs which are shared among the Isan Thai and Laotian ethnic groups in Ban Nakwayklang village. The study aimed to identify the processes involved in the transformation of ethnic identities and cultural negotiation of the Isan Thai ethnic and the mainstream cultural group in Vientiane community within the Laotian socio-economic and political transformation. Based on a qualitative research method, this study combined historical data and social records of related social phenomena, together with the field research data from in-depth interviewing and observation, both participatory and non-participatory types. The findings are presented in analytical descriptive format.

The study finds that the Thai Isan ethnic in Ban Nakwayklang migrated from the northeastern part of Thailand. The reason for migration was due to draught and scarcity in the Northeast. Some of the migrants were political refugees who escaped from the Thai political suppression, as the Northeast of Thailand used to be a base of the Communism-favored political party. Ban Nakwayklang was founded by both Laotian and Isan Thai ethnic groups in 1867, starting from a construction of the Hor Ban or the Great Grandfather House, which was used in the rituals concerning the Thane, a myth in the twelve month rituals, which had been practiced by both ethnic groups. The village settlement was followed by the construction of a Buddhist monastery named "Wat Nakway", which was then taken as a center of social interactions, since both ethnic groups were Buddhists. The second migrant groups from northeastern Thailand moved into the village in 1960, resulting in the expansion and division of the community. Later in 1975 and the following years, after the political change of Laos, some Isan Thais and Laotians emigrated from out of the village. From then on, more Lao migrants from all over the country came to settle in the area, increasing the size of the community.

As for the ethnic identity changes and cultural negotiation, this study finds that the Isan Thais and Laotian groups had been assimilated to the mainstream culture. In fact, their traditions were very similar, making it difficult to distinguish one from the other. During this cultural assimilation, the Isan Thais could maintain their linguistic identity, which was shown when they expressed in Laotian, but with "Roi-et" or Isan Thai accent. Although both ethnics shared collective cultural consciousness, the Isan Thais had been continuously negotiating culturally with the major cultural group so that they could access equal rights and social statuses. The negotiation made use of shared historical consciousness, and applied political mechanism in the ethnic identity transformation. Consequently, the study finds that education was another mechanism used to integrate different ethnic groups in the village. This education was supported by the state-constructed nationalism which aimed to mould all ethnic groups into a single unity of Laos.